

CAJON

شیوه نوازندگی کاخن

محمد رضا رئیسی

ریتم های آمریکای لاتین و آفریقا

جلد ۱

نشر

بتهوون

مرکز موسیقی بتهوون شیراز

ناشر تخصصی موسیقی

نشر نای و نی

شبه نوازندگی کاخن

جلد اول

تألیف: محمدرضا رئیسی

طرح جلد: فرید حامدی

نُت نگاری: محمدرضا رئیسی

صفحه آرائی: اردوان رضای سلطان آبادی

عکس: اردشیر شهبازی فرهانی، محمدرضا رئیسی

نویس چاپ: یازدهم - ۱۴۰۱

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه

چاپ و صحافی: برتر

شابم: ۹۷۹-۰۰-۸۰۲۶۰۹-۴۷-۱

سرشناسه: رئیسی، محمدرضا، ۱۳۶۲

عنوان و نام پدیدآور: شبه نوازندگی کاخن /

تالیف محمدرضا رئیسی.

مشخصات نشر: تهران: نای و نی، ۱۳۹۳

مشخصات ظاهری: ج: پارتیسیون؛ ۲۲×۲۹ س.م.

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

موضوع: کاخن -- روش‌های نوازندگی

موضوع: سازهای ضربی

رده بندی کنگره: ۱۳۹۳ ۲،۹ ک / ۱۰۳۹/ ML

رده بندی دیوبنی: ۷۸۶/۹۲

شماره کتابشناسی ملی: ۳۵۳۲۸۷۶

تمامی حقوق مادی و معنوی اثر متعلق به «نشر نای و نی» است.
هرگونه تولید و تکثیر (کپی و دیجیتال) این اثر بدون مجوز ناشر،
غیرقانونی بوده و پیگرد قانونی دارد.

تهران، خیابان انقلاب، مقابل دانشگاه تهران

مجتمع فروزنده، طبقه همکف، شماره ۳۰۸

تلفن فروشگاه: ۶۶۴۶۷۴۰۵

تلفن بخش: ۹۹۴ ۷۷ ۳۳-۰۹۱۲

فروشگاه اینترنتی: www.nayoney.com

دریافت مجموعه صوتی و تصویری کتاب

با اسکن بارکد زیر یا با ورود به وبسایت «نای و نی»
از فروشگاه فایل مجموعه صوتی کتاب را خریداری نمایید.

www.nayoney.com

پیشگفتار

- راهنمای علائم و نشانه ها ۹
نام و ارزش زمانی نت ها و سکوت ها ۱۰

فصل اول

(کلیات)

- پیشینه ساز کاخن ۱۲
ساختار کاخن و نحوه نگهداری از آن ۱۴
صفحه اصلی (تاپا) ۱۴
بدنه ۱۴
کاخن های سیمی ۱۶
کاخن سیمی کشور «پرو» ۱۶
کاخن سیمی کشور «کوبا» ۱۶
نگهداری کاخن ۱۷
انواع کاخن ۱۷
کاخن جعبه ای ۱۷
کنگا کاخن ۱۸
بانگو کاخن ۱۸
چگونگی نشستن نوازنده بر روی ساز ۱۹
محل قرارگیری دست ها در سبک پرویی ۱۹
محل قرارگیری دست ها در سبک کوبایی ۲۰
محل قرارگیری دست ها در سبک اسپانیایی (فلامنکو) ۲۰
استفاده کردن از پاشنه پا ۲۱
گلیساندو ۲۲
استفاده از ناخن ۲۲
براش ۲۳
ریز ۲۴
انواع ریز ۲۴

فصل دوم

- نواخت اول: دینامیک ۳۱
- نواخت دوم: تمرین های دست ۳۳
- نواخت سوم: الگوی های ریتمیک ۳۷
- نواخت چهارم: تمرین های آکسان دار ۴۱
- نواخت پنجم: تمرین های تریوله ۴۷
- نواخت ششم: ریتم های شافل ۴۹
- نواخت هفتم: تمرین های ریز ۵۳
- نواخت هشتم: شیوه دیگر نت نگاری ساز کاخن ۶۱
- نواخت نهم: شیوه دیگر نت نگاری برای ریتم های شافل ۶۷
- نواخت دهم: تمرین های فلم و دراگ ۷۱
- نواخت یازدهم: شیکر ۷۷

فصل سوم

- نواخت دوازدهم: ریتم های آمریکای لاتین و آفریقا ۷۹
- کانتري ۸۰
- رومبا ۸۱
- نیوآرلیان ۸۲
- مارتیو ۸۳
- بایاو ۸۳
- آر اند بی ۸۴
- هیپ هاپ ۸۵
- پارتیدو آلتو ۸۷
- جانگل ۸۷
- راک ۸۸
- سالسا ۸۹
- سالسا کاسکارا ۹۱
- گواگوانکو ۹۱

۹۲ سامبا
۹۵ تکنو
۹۵ سوکا
۹۶ مرنگه
۹۷ بلوز
۹۷ آلیا سیکس
۹۸ رگه یا رگی
۹۹ درام اند باس
۹۹ بوسانوا
۱۰۰ فانک
۱۰۱ پرووین تولو
۱۰۱ سوینگ
۱۰۲ دی بانگو سیکس

فصل چهارم

۱۰۳ نواخت سیزدهم: ریتم های ۶/۸
-----	----------------------------------

فصل پنجم

۱۰۷ نواخت چهاردم: ریتم های لنگ
-----	----------------------------------

۱۰۸ میزان های لنگ
-----	---------------------

۱۱۷ مشخصات مراجع
-----	--------------------

پیشینه ساز کاخن

«کاخن»^۱ واژه‌ای اسپانیایی است، به معنای جعبه - صندوق؛ به نوعی ساز کوبه‌ای^۲ گفته می‌شود که نوازنده بر روی آن می‌نشیند، و توسط ضربات کف دست و انگشتان بر روی صفحه اصلی نواخته می‌شود. پیدایش این ساز به اوایل سده نوزدهم میلادی در سواحل پرو باز می‌گردد. بردگان نواحی غربی و جنوب آفریقا که به آمریکای لاتین و کوبا آورده شده بودند، از کاخن به‌عنوان جایگزینی برای ساز درامز استفاده کردند که در آن زمان توسط دولت وقت ممنوع شده بود.

در آغاز آنان برای نواختن این ساز، به‌طور کاملاً پنهانی از جعبه‌های حمل ماهی استفاده می‌کردند، تا اینکه به مرور زمان به بخشی جدایی‌ناپذیر از موسیقی کوبا و پرو تبدیل شد.

کاخن در اوایل دهه ۱۹۷۰ میلادی وارد موسیقی فلامنکو^۳ شد. لازم به ذکر است که در ابتدا استفاده این ساز تنها به نواختن ریتم رومبا محدود می‌شد؛ و استفاده بهینه و همه‌جانبه این ساز توسط نوازندگان اسپانیایی زمینه را برای شهرت جهانی ساز کاخن فراهم کرد به گونه‌ای که در پایان دهه ۱۹۹۰

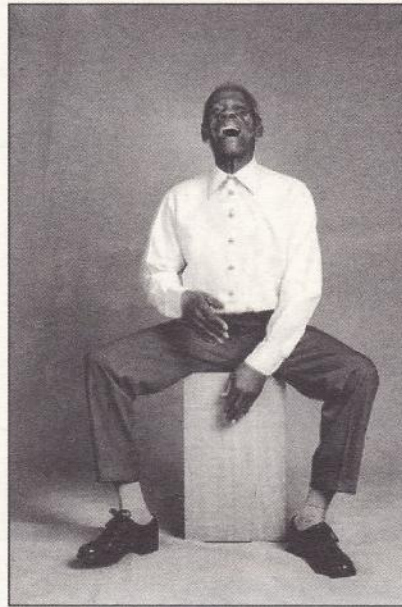
میلادی به یکی از پرطرفدارترین سازهای کوبه‌ای جهان مبدل شد و در تمام سبک‌های موسیقی مورد استفاده قرار گرفت.

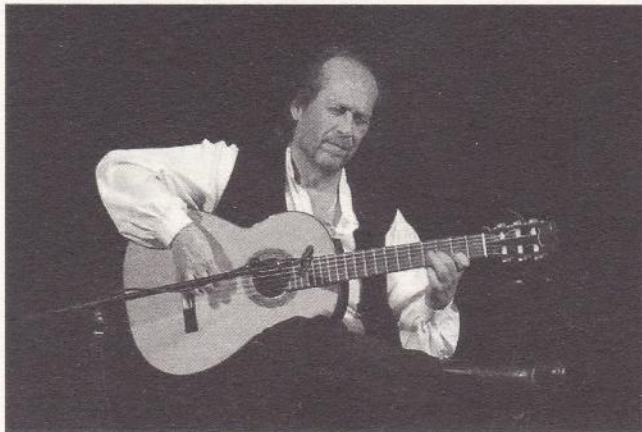
^۱ Cajon
^۲ Percussion

^۳ Flamenco Music موسیقی گولی‌های اسپانیا

درباره تاریخ کشور اسپانیا رجوع کنید به: دایرة المعارف فارسی، جلد ۱، ص ۱۱۹، چ اول، ۱۳۵۶
^۴ Paco de Lucia «پاکو د لوسیا» (۱۹۴۷-۲۰۱۴)؛ تاثیرگذارترین نوازنده و آهنگ ساز موسیقی فلامنکو، پس از بازگشت از سفر پرو در دهه ۱۹۷۰ میلادی کاخنی را که به‌عنوان هدیه از کایترو سوتو «Caitro Soto» دریافت کرده بود با خود به اسپانیا آورد و از آن به‌عنوان ساز همراه گیتار استفاده کرد. رومب دانتاس (Robem Dantas) نخستین نوازنده کاخن در اسپانیا بود که همراه با پاکودولوسیا به اجرای کنسرت‌های مختلف پرداخت و سبب شهرت کاخن شد.

کایترسو (۱۹۳۴-۲۰۰۴)

پاگودولوسیا (۱۹۴۷-۲۰۱۴)

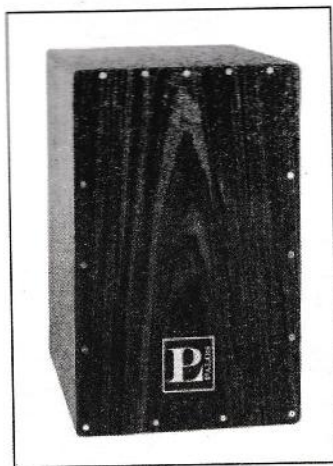
رویم دانتاس (متولد ۱۹۵۴): نوازنده برجسته برزیلی
ساز کاخن و نوازنده پرکاشن

ساختر کاخن و نحوه نگهداری از آن

کاخن از سه قسمت تشکیل شده است: ۱. صفحه اصلی که قابلیت ضربه پذیری دارد، ۲. بدنه، ۳. سیم (رجوع کنید به ص ۵). چیدمان اصولی و صحیح این سه قسمت، سازی قانونمند و با صدایی مطلوب خواهد بود.

صفحه اصلی (تاپا)

این صفحه که به تاپا شهرت دارد، از تخته‌ای چند لایه تشکیل می‌شود؛ صفحه‌ای نازک و در عین حال مستحکم که با ضربات مداوم دست آسیبی بر آن وارد نمی‌شود. سازندگان این ساز، تاپا را کاملاً به بدنه کاخن نمی‌چسبانند و تنها در چند موضع، توسط چسب یا پیچ آن را به بدنه متصل می‌کنند. صفحه اصلی که به ساز پیچ شده است اگر به مرور زمان از بدنه فاصله بگیرد و سست و ناپایدار شود، اتفاقی است مطلوب (برخی از نوازندگان صدای حاصله را مطلوب می‌دانند و عمداً با شل کردن پیچ‌های ساز به صدای مطلوب خود دست می‌یابند و برخی دیگر تنظیمات سازندگان را مطلوب‌تر می‌دانند).

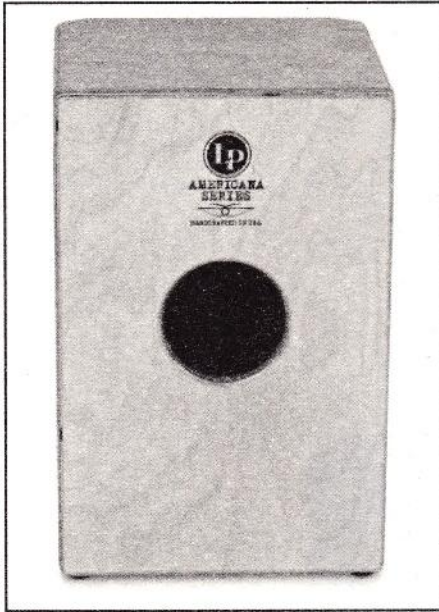
بدنه

بدنه کاخن از چند لایه چوب نازک به ضخامت $1/3$ تا 2 سانتیمتر ساخته می‌شود. چوب‌هایی که در بدنه ساز استفاده می‌شود انواع گوناگونی دارند که انتخاب آنها بسته به نوع چوب مورد استفاده در صفحه اصلی متفاوت است. امروزه از موادی مانند پلکسی‌گلاس و فایبرگلاس نیز در ساخت این ساز استفاده می‌شود.^۲ بدنه کاخن حاوی یک حفره رزونانس^۳ در پشت - که گاهی نیز در کناره‌های ساز تعبیه می‌شود- است. قطر این حفره تاثیر به‌سزایی در صدادهی این ساز دارد.

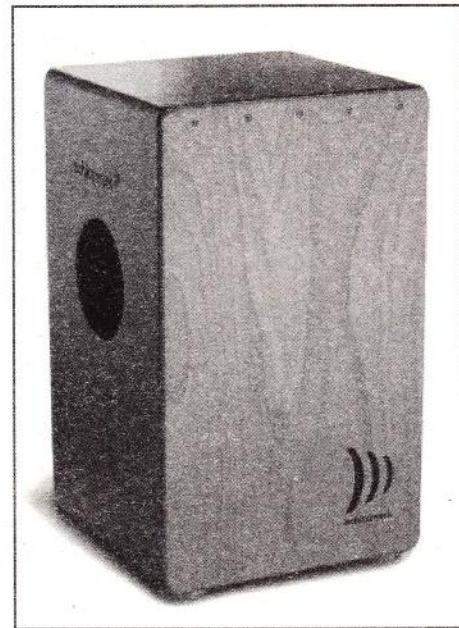
^۱ Tapa

^۲ روبرتو چینو بولانوس «Roberto chino Bolanos» نوازنده سازهای کوبه‌ای، اهل پرو، با استفاده از پلکسی‌گلاس «Plexiglass» کاخنی ساخته است که به پلکسی کاخن معروف است. (رجوع کنید به تصویر پلکسی کاخن)
^۳ Resonance Holl سوراخی دایره‌ای شکل که در ساز کاخن تعبیه شده است و سبب افزایش صدا می‌گردد.

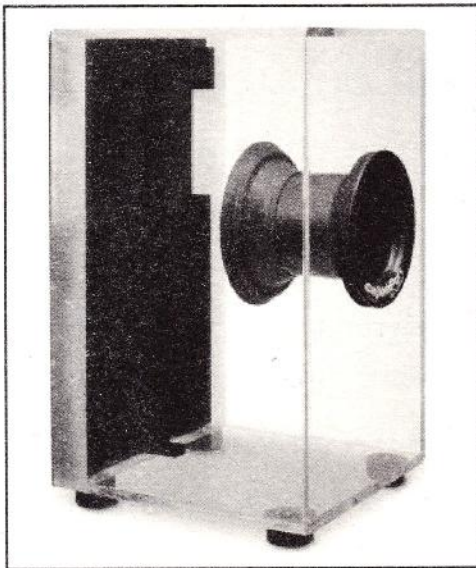
ارتفاع متداول بدنه ساز ۵۰ cm است، برای کودکان و نوجوانان به دلیل کوچکی جثه ایشان ارتفاع تا ۴۵ cm نیز تقلیل پیدا می کند. اما تفاوت صدایی که با همین ۵ سانتیمتر پدید می آید، کاملا مشهود است و با حجم کمتری از صدای ساز روبه رو می شوید.

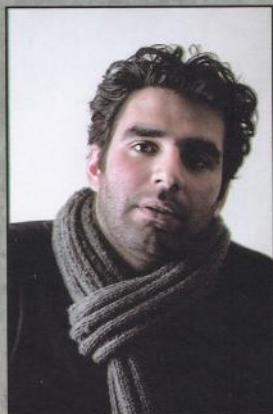
کاخنی با حفره رزونانس در پشت

کاخنی با حفره رزونانس در یکی از سطوح کناری

پلکسی کاخن

بی تردید در فرهنگ و موسیقی آمریکای لاتین و اسپانیا، ساز کاخن یکی از مهم ترین سازهای کوبه ای به شمار می رود. و با گسترش این گونه های موسیقایی در پهنه فرهنگی جهان، بدیهی است که گرایش به سمت این ساز بسیار ساده ولی پرتوان، رو به فزونی است. کمابیش در يك دهه گذشته، ایران نیز از این قاعده مستثنی نبوده و روز به روز، علاقه مندان ساز کاخن افزایش یافته است؛ ولی با توجه به فقدان شاخه تخصصی سازهای کوبه ای در مراکز عالی آموزش موسیقی، از يك سو، و کمبود چشمگیر اساتید فن از سوی دیگر، اسلوب مدون آموزشی برای این ساز تدوین نشده و در نتیجه در تربیت نوازنده ساز کاخن پیشرفت چشمگیری حاصل نشده است.

کتاب پیش رو، به عنوان نخستین شیوه آموزشی ساز کاخن در ایران، تلاشی است در راستای آموزش روشمند این ساز بر مبنای اسلوب نوازندگان پیشروی آمریکای لاتین، آفریقا و اسپانیا.

CAJON

www.nayoney.com
www.mohammadreza-raeesi.com

ISMN: 9790802609471

9 790802 609471

بتهوون

مرکز موسیقی بتهوون شیراز